

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษาการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ได้กำหนดขั้นตอนในการศึกษาไว้ ดังนี้

1. ประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ได้แก่ ผู้นำท้องที่ ประกอบด้วย กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 569 คน (ฝ่ายทะเบียนอำเภอเกษตรวิสัย. 2558 : 1 - 750)

ตารางที่ 4 จำนวนประชากรผู้นำท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

ที่	ตำบล	หมู่บ้าน	กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	รวม
1	เกษตรวิสัย	18	1	17	38	56
2	เหล่าหลวง	15	1	15	35	51
3	สิงห์โคก	13	1	12	30	43
4	ดงครั้งใหญ่	13	1	12	31	44
5	บ้านฝาง	17	1	19	37	57
6	หนองแวง	15	1	14	34	49
7	กำแพง	12	1	11	26	38

ที่	ตำบล	หมู่บ้าน	กำนัน	ผู้ใหญ่บ้าน	ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน	รวม
8	คูกาสิงห์	13	1	12	30	43
9	น้ำอ้อม	9	1	8	18	27
10	โนนสว่าง	14	1	13	30	44
11	ทุ่งทอง	9	1	8	18	27
12	ดงครั่งน้อย	13	1	12	32	45
13	ค.เมืองบัว	13	1	12	32	45
รวม		174	13	161	391	569

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากการศึกษาทฤษฎีแนวคิด และเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยข้อคำถามได้ครอบคลุมถึงวัตถุประสงค์ที่ต้องการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ตำบลที่อาศัย

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ตัวเลือก จำนวน 33 ข้อ

ส่วนที่ 3 เป็นข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

โดยมีการวิเคราะห์ข้อคำถามจากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง การปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตารางที่ 5 การวิเคราะห์ข้อความ

นิยาม	พฤติกรรม	ข้อความ
<p>1. การเป็นแกนนำในการพัฒนาหมู่บ้าน ตำบล หมายถึงเป็นผู้ริเริ่ม สร้างสรรค์ ประสานงานและดำเนินการพัฒนา ร่วมกับชาวบ้าน ซึ่งการที่อาสาพัฒนา ชุมชนและผู้นำอาสาพัฒนาชุมชนเป็น คนในหมู่บ้าน จึงทำให้เป็นผู้รู้ดีว่าอะไร เป็นปัญหาความต้องการของชาวบ้าน อะไรอยู่ในขีดความสามารถที่ชาวบ้าน จะร่วมมือร่วมใจกันแก้ไขปัญหาความ ต้องการด้วยตนเองได้ หรือถ้าไม่ สามารถดำเนินการได้ก็จะขอความร่วมมือสนับสนุนจากใครที่ไหนได้บ้าง รวมทั้งการเป็นผู้นำในการจัดเก็บข้อมูล การจัดทำแผนชุมชน การจัดการศูนย์ เรียนรู้ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง การป้องกันและ แก้ไขปัญหายาเสพติด การส่งเสริมวิถี ประชาธิปไตย การอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาความยากจน การ ส่งเสริมอาชีพ และการส่งเสริมชุมชน</p>	<p>1. เป็นผู้ริเริ่ม</p> <p>2. เป็นผู้ ประสานงาน</p> <p>3. เป็น ผู้ปฏิบัติงาน</p>	<p>1. เป็นผู้ มีความรู้ในการพัฒนา สร้างสรรค์งานเสมอ</p> <p>2. มีวิธีการทำงานในการเป็น ผู้นำที่ดี</p> <p>3. มีแนวทางใหม่ ๆ ในการนำพา ชาวบ้านในการพัฒนาร่วมกัน</p> <p>4. มีความรู้เข้าใจปัญหาของ ชุมชนได้ดี</p> <p>5. มีเข้าใจในขีดความสามารถ ของชาวบ้านในการพัฒนา</p> <p>6. สร้างการร่วมมือใน การทำงานที่หลากหลายวิธี</p> <p>7. เป็นผู้นำในประสานงาน การทำงานในชุมชน</p> <p>8. เป็นผู้นำในการทำงาน ร่วมกับหน่วยงานอื่น ๆ</p> <p>9. ปฏิบัติงานนำการสร้างความ ร่วมมือร่วมใจในการแก้ปัญหา ชุมชนได้ดี</p> <p>10. ปฏิบัติงานด้วย ความสามารถอย่างเต็มที่</p> <p>11. ปฏิบัติงานร่วมกับบุคคลอื่น ในการพัฒนาชุมชนได้ดี</p> <p>12. เป็นผู้นำการปฏิบัติงาน จัดเก็บข้อมูลของชุมชนชุมชน</p> <p>13. นำพาการทำงานของ ชาวบ้านจัดทำแผนชุมชน</p>

นิยาม	พฤติกรรม	ข้อคำถาม
		14. นำประชาชนปฏิบัติใน การทำงานขับเคลื่อนตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง 15. นำพาประชาชนใน การร่วมกันป้องกันยาเสพติด 16. ปฏิบัติตัวในการส่งเสริมวิถี ประชาธิปไตย 17. ทำงานในการนำพา ชาวบ้านในการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม 18. ดำเนินการช่วยแนะนำ แก้ไขปัญหาความยากจน ในชุมชน 19. ปฏิบัติงานในการส่งเสริม อาชีพ ให้ชุมชน
2. การช่วยสนับสนุนการปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน แม้ว่าเจ้าหน้าที่ พัฒนาชุมชนจะเป็นนักพัฒนามืออาชีพ ที่มีความปรารถนาดี อยากให้ชาวบ้านมี สภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แต่ก็เป็นคน นอกหมู่บ้าน จึงต้องการความช่วยเหลือ สนับสนุนจากอาสาพัฒนาชุมชน และ ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน ในด้านต่าง ๆ เพื่อให้การพัฒนาหมู่บ้านตำบลบรรลุ เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และรวม เป็นผู้สนับสนุนการจัดเก็บข้อมูลการ	4. เป็นผู้ช่วย สนับสนุนการ ปฏิบัติงาน เจ้าหน้าที่ พัฒนาชุมชน	1. มีจิตอาสาในความปรารถนา ดี อยากให้ชาวบ้านมีสภาพ ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น 2. ช่วยเหลือสนับสนุนจาก อาสาพัฒนาชุมชนเสมอ 3. ช่วยการดำเนินงานของผู้นำ อาสาพัฒนาชุมชน 4. สนับสนุนการทำงานใน การพัฒนาหมู่บ้านตำบล บรรลุเป้าหมาย

นิยาม	พฤติกรรม	ข้อคำถาม
จัดทำแผนชุมชน การจัดการศูนย์เรียนรู้ การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง การป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด การส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การแก้ไขปัญหาความยากจน ส่งเสริมชุมชน การส่งเสริมอาชีพ		5. เป็นผู้สนับสนุนการปฏิบัติงานในการจัดเก็บข้อมูล 6. ช่วยในการดำเนินงานในการจัดทำแผนชุมชน 7. สนับสนุนการจัดการศูนย์เรียนรู้ที่มีระบบ 8. ช่วยพัฒนาขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 9. ช่วยในการส่งเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติด 10. สนับสนุนการปฏิบัติงานการส่งเสริมวิถีประชาธิปไตย 11. เป็นผู้ช่วยสนับสนุนการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 12. เป็นผู้ช่วยพัฒนาการแก้ไขปัญหาความยากจน 13. เป็นผู้ช่วยสนับสนุนการส่งเสริมอาชีพ 14. เป็นผู้ช่วยสนับสนุนการส่งเสริมชุมชน

2. การสร้างเครื่องมือและการพัฒนาเครื่องมือ

2.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ระเบียบวิธีปฏิบัติ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2.2 กำหนดขอบเขตคำถามให้ครอบคลุมกรอบแนวคิด วัตถุประสงค์ที่ทำให้ทราบถึงการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

2.3 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องความตรงตามเนื้อหา และเสนอแนะ

2.4 นำแบบสอบถามมาทำการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

3. การหาคุณภาพเครื่องมือ

เพื่อให้ได้คุณภาพของเครื่องมือมีความเชื่อมั่น และค่าอำนาจการจำแนกผู้ศึกษาปฏิบัติตามขั้นตอนดังนี้

3.1 นำร่างแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประกอบด้วย

3.1.1 นายวัชรศักดิ์ หรุ่นทะเล วุฒิการศึกษา รป.ม. (รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต) ตำแหน่ง พัฒนาการอำเภอเกษตรวิสัย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา

3.1.2 นายวินัย แสงกล้า วุฒิการศึกษา ศศ.ม. (ภาษาไทย) ตำแหน่ง อาจารย์ประจำหลักสูตร สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านภาษา

3.1.3 นายวารกรณ์ จันทะสิงห์ วุฒิการศึกษา กศ.ม. (วิจัยและประเมินผลการศึกษา) ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบ้านเหล่าจันทน์หนองทุ่ม ตำบลคงแดง อำเภอจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นผู้เชี่ยวชาญ ด้านสถิติ

3.2 ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์ โดยใช้สูตร IOC : (Index of Congruence) ได้มีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2558 : 269)

+ 1 = ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์

0 = ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามนิยามศัพท์

- 1 = ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามนิยามศัพท์

แล้วนำผลคะแนนที่ได้ไปคำนวณหาค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป ตามสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.67 - 1.00

3.3 นำแบบสอบถามที่ผ่าน IOC แล้ว นำไปทดลองใช้ (Try-out) กับผู้นำห้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ในเขตพื้นที่อำเภอปทุมรัตน์ จังหวัดร้อยเอ็ด ที่ไม่ใช่ กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน หาค่าอำนาจการจำแนกรายข้อด้วยวิธีหา Item Total Correlation ได้ค่าระหว่าง 0.40 - 0.69 และ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ใช้

ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ Cronbach ได้ค่าที่ 0.72 (ไพศาล วรคำ, 2558 : 278 - 297)

3.4 จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับ ผู้นำห้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน และผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน) ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวผู้ศึกษาจากคณะรัฐศาสตร์ และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม ถึงนายอำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดเพื่อขออนุญาต ทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้ศึกษาและผู้ช่วยศึกษา จำนวน 13 คน ดำเนินการแจกแบบสอบถาม จำนวน 569 ชุด โดยนำไปแจกในพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ดตามสถานที่ต่าง ๆ ของหมู่บ้าน จนครบสำรวจ

3. รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน แล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล

การจัดกระทำกับข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อรวบรวมข้อมูลและตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามแล้ว ผู้ศึกษาได้ถอดรหัส จัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป ตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนด ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2551 : 100)

ระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นมากที่สุด	ให้	5	คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นมาก	ให้	4	คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นน้อย	ให้	2	คะแนน
ระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นน้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์ข้อมูลและประมวลผลหาค่าสถิติวิเคราะห์ผล ดังนี้

1. ข้อมูลตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และ ค่าร้อยละ
2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และนำเสนอในรูปของตารางประกอบคำบรรยาย

เกณฑ์การแปลงผลการให้คะแนนการปฏิบัติงานของอาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่ อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2551 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง	ระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง	ระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นมาก
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง	ระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง	ระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง	ระดับการปฏิบัติงานตามความคิดเห็นน้อยที่สุด

3. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 3 วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อาสาพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา โดยการพิจารณาประเด็นความหมายแล้ววิเคราะห์และสังเคราะห์ด้วยการพรรณนาความ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบเครื่องมือ

1.1 ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ค่าความน่าเชื่อถือ หรือ ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่าที่จับคู่ โดยจะพิจารณายอมรับค่าตั้งแต่ 0.75 ขึ้นไป (ไพศาล วรคำ, 2558 : 278-297)

ค่าความเที่ยงตรงของเครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่า (α) คำนวณจากสูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{k}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum s_i^2}{s_t^2} \right\}$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อคำถาม
	$\sum s_i^2$	แทน	ผลรวมของความแปรปรวนของแต่ละข้อ
	s_t^2	แทน	ความแปรปรวนของคะแนนรวม

1.2 ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Item Total Correlation) ค่าประสิทธิภาพในการจำแนกคุณลักษณะผู้ตอบแบบสอบถามคะแนนสูงกับผู้ตอบแบบสอบถามคะแนนต่ำ โดยจะพิจารณาข้อที่มีค่าตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป (ไพศาล วรคำ. 2558 : 278 - 297)

ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) คำนวณจากสูตร ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) ของ Pearson

มีสูตรดังนี้

$$r_{xy} = \frac{N \sum XY - (\sum X)(\sum Y)}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	X	แทน	คะแนนของข้อที่หาอำนาจจำแนก
	Y	แทน	คะแนนรวมของทุกข้อ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ เป็นสถิติที่นิยมใช้มาก เป็นการเทียบความถี่หรือจำนวนที่ต้องการกับความถี่หรือจำนวนทั้งหมดที่เทียบเป็น 100 ดังนี้ จะหาร้อยละจากสูตร ดังนี้ (ไพศาล วรคำ. 2558 : 321)

$$\text{จากสูตร} \quad P = \frac{f_x}{N} \times 100$$

เมื่อ	P แทน	ร้อยละ
	f แทน	ค่าความถี่ที่ต้องการแปลงให้เป็นร้อยละ
	N แทน	จำนวนความถี่ทั้งหมด

2.2 ค่าเฉลี่ย (μ) โดยใช้สูตรดังนี้ (ไพศาล วรรค้ำ. 2558 : 323)

$$\text{จากสูตร } \mu = \frac{\sum x}{N}$$

เมื่อ	μ แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม
	$\sum x$ แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดในกลุ่ม
	N แทน	จำนวนประชากร

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เป็นการวัดการกระจายที่ได้รับ การนำไปใช้อย่างกว้างขวาง ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ รากที่สองของค่าเฉลี่ยของกำลังสอง ของค่าเบี่ยงเบน (เบี่ยงเบนจากค่าเฉลี่ย) มีลักษณะหลายแบบ หาได้จากสูตรดังนี้ (ไพศาล วรรค้ำ. 2558 : 324 - 325)

$$\text{จากสูตร } \sigma = \sqrt{\frac{N \sum X - u)^2}{(n-1)}}$$

เมื่อ	σ แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X แทน	คะแนนแต่ละตัว
	μ แทน	ค่าเฉลี่ย
	n แทน	จำนวนคะแนนในแต่ละกลุ่ม
	$\sum x$ แทน	ผลรวม
	N แทน	จำนวนคะแนนใหญ่
	Σ แทน	ผลรวม